

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani
 Mesečna priloga »Prosveita«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefranklanih pism ne sprejemo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 din za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list v članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davak posebe. Pošt. črk. rač. 11.153. Telefon 45-86

Po skupščini

Sklicana med šolskim letom, s forsiranim delovnim časom, je letošnja banovinska skupščina izvršila pomembno nalogo v življenju naše organizacije. Naše skupščine se ponavadi ne odkljujejo po patetičnih govorih in krasnoslovnih izživljanjih, na njih prevladuje smisel za stvarne in nujne ukrepe, ki se jim ni mogoče izogniti brez škode za stan ter njegove življenjske in kulturne postulate.

To svojo lastnost je delegacija slovenskega učiteljstva tudi letos pokazala v polni meri.

Vsi vemo, kako težke čase preživlja prav sedaj državno uradništvo. Za učiteljstvo velja to v še pojačanem smislu. Ne le da moramo prenašati z drugimi uradniki vred iste gospodarske stiske, ki groze upropasti naše družine in njihovo zdravje, marveč se nam nalaga tudi glavna odgovornost in krivda na duhovnem zlomu današnje generacije.

Naša borba mora iti v dve smeri: poleg stremeljenja, da izidemo iz teh časov brez popolnega gospodarskega uničenja, moramo odbijati tudi vse one napade, ki v svoji enostranosti in želji po neodgovornosti mislijo, da je učiteljski stan prav zato poklican v življenje, da vale lahko nanj svoj del krivde na moralnem razsulu dobe, ki jo preživljamo.

Razumljivo je to in nič se ne čudimo gentlemenskim napadalcem, če želijo priti iz te krize nedolžni in brez krivde, toda razumljivo je tudi, da jim učiteljstvo, kakor koli je bilo vedno lojalno, ne more storiti te usluge in to niti iz stvarnih niti iz osebnih razlogov.

Z zadovoljstvom moramo ugotoviti dejstvo, da se je naša letošnja skupščina zavedala te svoje naloge v polni meri. Učiteljska organizacija ne bo klonila v tej dvojini, vsiljeni ji borbi. Svoj sloves, ki ga itak že vrsto let uživa med vsemi slovenskimi stanovskimi organizacijami, je z letošnjo skupščino — če mogoče — še bolj utrdila.

Kdor je prisostvoval zborovanju tega najvišjega foruma slovenskega učiteljstva, je moral priti do prepričanja, da njegovi delegati vedo, kaj hočejo. Ta volja se sicer ni manifestirala po patetičnih izjavah in govorniških pozah, marveč si dobil vtis, da branijo delegati s stisnjenimi zobmi svojo organizacijo.

Poskus nekaterih delegatov, od katerih bi to najmanj pričakovali, da bi z okrnjenjem članske priprave in »Učiteljskega tovariša« zadali težak udarec obstojnosti in borbenosti naše organizacije, se je ponosil. Delegacija bi v teh časih niti v sanjah ne mogla osvojiti razlogov za to. Grožnja, da bodo člani izstopali iz organizacije, če se jim ne dovoli popust par dinarjev na mesečni članarini, ni prepričala nikogar razen tistih, ki so s tem prepričanjem že prišli na skupščino. Z mnenjem delegata, ki je primerjal zahtevo po znižanju članarine istočasno z večjo borbenostjo s pozivom na vojaka k junaštvu, ne da bi ga opremili s potrebnim orožjem, se je gotovo strinjala vsa delegacija. To dejstvo pomenja vsekakor svetel moment v tem težkem in dušljivem ozračju, ko ne moreš slutiti, za katerim voglom preži sovražnik.

Ista skrb za moč in udarnost svoje organizacije je vodila delegate slovenskega učiteljstva tudi ob vprašanju strnjnosti vsega učiteljstva v državi. Slovenski učitelji se zavedamo, da je treba gledati na ta problem brez sentimentalnih rekriminacij, zgolj stvarno in današnjim našim potrebam ustrezajoče. Mi smo prepričani o tem, da so si naši hrvaški tovariši po administrativnih in ustavnih spremembah v državi morali osnovati svojo posebno organizacijo, če so hoteli ostati v stiku s svojimi upravnimi oblastmi in niso hoteli splavati v breztalne sfere. Če se je to ločitve morala ali ne morala izvršiti prav v momentu lanske glavne skupščine v Banjaluki in na tak demonstrativen način, to nas ne moti in nas ne ovira, da bi ne priznavali nujnosti dejstva samega. To spoznanje je odločilno za naše stališče. Če bomo Slovenci postavljeni pred slične državnoustavne izpremembe, se jim bomo morali prilagoditi, ravno tako srbski tovariši. V izolaciji pa ne bomo vztrajali. S srbskimi in hrvaškimi tovariši nas veže kolegalna bojna tradicija, naš vežejo prelepi spomini skupnih nastopov in želja, naš veže ves srbski in hrvaški učiteljski stan ter bleščeči njihovi posamezniki, s katerimi smo preživeli visoke trenutke borbene vzhičenosti. Zato bomo iskali prve prilike, da kljub administrativni ločenosti navežemo z njimi trdne organizacijske stike, ki nam bodo omogočili izživljati se tudi kot Jugoslavi v svoji lastni organizaciji. Ta cilj nam lebdi vedno pred očmi, zato bi želeli, da bi se tudi naši srbski in hrvaški tovariši razločevali samo po pokrajinskih mejah, težili pa skupaj v državni slogi in ljubezni v čim večje izpolnjevanje naše skupne vzgojne misije.

SEKCIJA JE POLAGALA OBRAČUN

Vse delo je bilo izvršeno v odsekih — Živahna razprava v plenumu zrcalo različnih pogledov na delo in potrebe organizacije — Važni načelni sklepi

Kakor vsako leto, tako je bilo tudi letos objavljeno tajniško poročilo sekcije Ljubljana že mesca junija v 44. in 45. številki »Učiteljskega tovariša«. Toda skupščina ni bila sklicana julija kot običajno, marveč šele sedaj, mesca oktobra. Ni bil to zgolj slučaj. Sreska družstva niso mogla sklicati zadnjih zborovanj in tudi delegati niso bili izvoljeni. Ista usoda je doletela tudi sekcijo. Po vztrajnem prizadevanju sekcije pa so nam bili občini zbori dovoljeni.

V petek, 18. oktobra, so se zbrali v Ljubljani zastopniki prav vseh učiteljskih društev. Po poročilu verifikacijskega odseka je bilo prisotnih 34 predsednikov (torej vsi) sreskih društev, 23 delegatov, 9 članov upravnega odbora in 4 člani nadzornega odbora sekcije, kar predstavlja 70 polnopravnih članov skupščine. Prav v tej polnoštevilnosti in v prisotnosti predsednikov vseh sreskih društev je videti, da je moč učiteljske organizacije velika in da prihaja zavednost članstva v njej do izraza še prav posebno v trenutkih, ki za učiteljski stan in njegovo združenje niso najugodnejši.

OTVORITEV SKUPŠČINE

Kmalu po 10. uri je predsednik sekcije tov. Metod Kumelj otvoril skupščino brez običajnega načelnega nagovora. Poudaril je, da se skupščina zaradi znanih ovir ni mogla izvršiti v počitnicah in je tudi izgledalo, da je sploh ne bo. Sekcija in izvršni odbor sta se trudila in skušala odstraniti vse ovire, kar jima je končno tudi uspelo. Sklicani so bili občini zbori društev in za danes tudi skupščina sekcije. Prečital je dopis, s katerim so bili delegatom dovoljeni dopusti.

Otvoritve skupščine sta se udeležila predsednik JUU tov. Ivan Dimnik in popredsednik tov. Todor Dimitrijevič. Oba je tov. Kumelj prav pristržno pozdravil in še posebej naglasil, da se je podpredsednik JUU tov. Dimitrijevič tokrat prvič udeležil naše banovinske skupščine. Obema je izrekel iskreno dobrodošlico z željo, da bi jima bilo bivanje med nami ugodno.

Skupščino so brzojavno pozdravili učitelji, zbrani na strokovnem tečaju za kmečke nadaljevalne šole ter ji želeli obilo uspeha, še prav posebno pa v borbi za zboljšanje gmotnega položaja učiteljstva.

Po določitvi zapisnikarjev je predsednik sporočil, da so predlogi društev in tudi tajniško poročilo razdeljeni posameznim odsekom v proučevanje. Sledila so še nekatera navodila odsekom, nakar so bili izvoljeni sledeči odseki: verifikacijski, gospodarski, stanovsko in šolskopravni, odsek za organizacijo in stanovsko politiko, odsek za tisk, odsek učiteljic, pevski odsek, za učiteljski pokret in izvenšolsko delo, odsek za nadaljevalno šolstvo.

Pred zaključkom dopoldanskega zborovanja je bilo sklenjeno, naj se s podrobno razpravo ne prične, dokler ne končajo z delom prav vsi odseki.

DELO ODSEKOV

V prostorih sekcije in Učiteljske tiskarne so se zbrali ob 13. uri odseki k sejam. Prav vsi delegati so bili porazdeljeni v odseke in tako je bilo oddano delo sekcije v presojo devetim odsekom, katerih naloga je obstajala tudi v sestavi predlogov plenumu skupščine, tako glede bodočega dela, kakor tudi glede gmotne proračunske podlage. Motil bi se, kdor bi mislil, da je bilo tega dela malo, ker je bilo razdeljeno na devet delov. Ravno nasprotno! Po dve, tri in celo nad štiri ure so razpravljali posamezni odseki o predloženem gradivu in sestavljali predloge, ki naj bi določili smer bodočemu delu. Prav to dejstvo potrjuje, kako ogromno je delo, ki ga sekcijsko vodstvo med letom izvrši, pokaže pa tudi, kako delikatno je vprašanje smernice in zagotovilo sredstev za delo v bodočem letu.

NADALJEVANJE SKUPŠČINE

Ker so nekateri odseki pretresali svoje gradivo od 13. do 18. ure, se je pričelo nadaljevanje skupščine šele nekaj pred 19. uro. To je bila posledica dopoldanskega sklepa in tako so bili šele ob tej uri v zborovalni dvorani Delavske zbornice ponovno zbrani prav vsi delegati. Popoldne sta se udeležila naše skupščine tudi g. svetnik Krošelj in profesor Čopič, ki ju je predsednik pristržno pozdravil.

Kot prvi so prišli v razpravo

PREDLOGI GOSPODARSKEGA ODSEKA

Gospodarski odsek predlaga:

1. Da obračun skupščina soglasno odobri ter poda blagajniku in upravi sekcije abulatorij.

2. Pravilnik o izvajanju fonda za Učiteljski naraščaj se naj izpremeni toliko, da se ta lahko uporabi v staňovske in socialne svrhe učiteljskega naraščaja.

V Ljubljani se osnuje sosvet iz društev Ljubljana — mesto, Ljubljana — vzhodni in zahodni del. V Mariboru pa Maribor — mesto, levi in desni breg in Sv. Lenart. Ti sosveti skupno razpolagajo z vsoto, ki je v ta namen določena v proračunu.

3. Gospodarski odsek odklanja odpis din 4000,— sreskemu društvu Črnomelj; predlaga pa, da se dolg vodi kot stari dolg, ki se bo v teku let poravnal.

Gospodarski svet vzame poročilo nadzornega odbora v vednost ter predlaga, da se predlogi nadzornega odbora v polni meri sprejmejo.

Prečitajo se predlogi društev. Ti pa so brezpredmetni, ker je bil proračun sekcije od gospodarskega sveta z večino glasov sprejet. Proti sta glasovala v točkah 3. in 5. ter v postavki »B. Pevski zbor« zastopnika učiteljskih društev Maribor — desni breg in Laško. Ta dva člana sta tudi glasovala proti sprejetju celotnega proračuna.

Obračun in proračun Mladinske matice sta bila od gospodarskega odseka soglasno sprejeta, zato predlaga gospodarski odsek skupščini, da tudi ona to soglasno sprejme.

*

Ker so predlogi gospodarskega odseka vsebovali tudi odobritev računa sekcije, je bilo istočasno prečitano tudi obširno poročilo nadzornega odbora, v katerem je bilo v zgoščen obliki orisano ogromno delo sekcije v preteklem letu. To poročilo je tudi nakazalo potrebe trdne gmotne osnove za delo v bodočnosti.

O predlogih se je razvila zelo obširna in živahna debata. Ako hočemo podati jedro te debate, tedaj moramo najprej naglasiti, da so štiri sreska društva predlagala znižanje članarine. Seveda je bilo potrebno tak predlog tudi utemeljevati in v zvezi z njim je bilo predlagano izhajanje »Učiteljskega tovariša« samo štirinajstredno, nadalje ukinitve mesta blagajnika pri sekciji kakor tudi splošno skrčevanje vseh izdatkov. Te predloge so zagovarjali delegati onih društev, ki so jih predlagala, dočim so ostali naglašali, da je v teh težkih časih nujno potrebno vzdržati stanovski tisk neokrnjen, ker je že itak prizadet s splošno podražitvijo papirja in tiska. Prav tako so mnogi debaterji poudarjali, da danes ni časa, da bi zaradi malenkostnega znižanja članarine omejevali delo in razmah organizacije. Saj nam le neokrnjena in z najnujnejšimi gmotnimi sredstvi fundirana organizacija more nuditi ono oporo, ki je za dvig šolstva in narodne prosvete učiteljstvu nujno potrebna.

Razprava o predlogih je bila zelo obširna, saj so o važnem vprašanju sprejetja proračuna in o vprašanjih, ki so s tem v zvezi, govorili sledeči tovariši: Mencej, Kumelj, Hudales, Kimovec, Rant, Supančič, Hočevnar, Jurančič, Roš, Slokar, Hajnšek, Pogačnik, Mlekuž in Vauda.

Po vsestranski razjasnitvi so bili dani predlogi gospodarskega odseka na glasovanje in so bili tudi sprejeti z vsemi proti osmim glasovom.

V razpravo so nato prišli

PREDLOGI ODSEKA ZA ORGANIZACIJO IN STANOVSKO POLITIKO

1. Skupščina zahteva, da naj da JUU iniciativo za skupno sodelovanje med JUU in SHUD. Odločno odklanja argumentacijo izvršnega odbora v tej zadevi, ki je bila sprejeta proti glasovom naših delegatov na seji glavnega odbora JUU dne 14. in 15. junija t. l. v Beogradu. Sekciji JUU v Ljubljani nalagamo, da brezkompromisno zastopa to načelo.

2. Odobravamo postopek naše sekcije, ki je ohranila skupnost v ljubljanskem akcijskem odboru z ostalimi nameščenskimi organizacijami v Sloveniji in se izrekamo za avtonomnost vse dotlej, dokler se ne razčistijo razmere v obeh akcijskih odborih v Beogradu.

Izvršni odbor JUU naj si prizadeva, da pride do enotnosti vseh nameščenskih organizacij.

3. Ukinejo naj se zakonske določbe, ki onemogočajo ustanovitev predstavništva vseh nameščenskih organizacij in to vseh strok in položajev.

4. Tendence naših notranjih upravno-političnih sprememb in pa dogodki izven naših meja nas lahko že jutri postavijo pred konkretno dejstvo, da bo treba tudi našo ljudsko šolo reorganizirati in postaviti na objektivne temelje našega narodnega življenja. Za ta primer bo naša organizacija morala imeti pripravljeno »Idejni načrt za slovensko šolo«, zato predlagamo, da organizacija čimprej pristopi k izdelavi tega načrta, ki naj ga pošlje v pretes okrajnim učiteljskim društvom.

5. Delovni načrt za leto 1940./1941.

V organizaciji:

1. Sprememba pravil — reorganizacija udruženja.

2. Aktivizacija članstva.

3. Vzgoja članstva za brezkompromisne borbe na stanovskem programu.

Čiščenje naših vrst. Izpolnjevanje obvez do pravil, poslovnikov in nadrejenih organizacijskih instanc.

4. Delo za razmah učiteljskih gospodarskih in socialnih ustanov — gospodarski dan.

5. Podpiranje organizacijskega stanovskega, pedagoškega in mladinskega tiska: a) s propagando, b) s sodelovanjem, c) z dostavo poročil o organizacijskem delu.

6. Priprava in skrb za plodonosen potek društvenih zborovanj in odločitev dobrih in aktualnih referatov in predavanj.

7. Publikacija naših teženj, predlogov in zahtev v javnosti.

8. Skrb za učiteljski naraščaj.

9. Tečaj za delavce v organizaciji.

Naše zahteve:

1. Stalnost.

2. Korekture premestitev, upokožitev, odpuštvov, napredovanj in degradacij.

3. Zvišanje prejemkov — izenačenje prejemkov neporočenih s poročenimi (razne akcije sekcije in okrajnih učiteljskih društev ter akcije skupno z drugimi organizacijami).

4. Napredovanje: V. položajna skupina.

5. Učiteljice ženskih ročnih del — ureditev položaja.

6. Ureditve položaja šolskim upraviteljem.

7. Razpisi in postavitve.

8. Zakon o uradnikih.

9. Zakon o ljudskih šolah.

10. Učni načrti.

11. Izpremembe uredbe o disciplinskem postopanju.

*

Tudi o teh predlogih se je razvila živahna debata. K prvemu predlogu je predsednik tov. Kumelj pojasnil stališče naše centralne organizacije do tega vprašanja in prečital dopis predsednika JUU tov. Ivana Dimnika in podpredsednika tov. Todorja Dimitrijeviča, v katerem javljata, da se zaradi našega stališča v tem vprašanju ne moreta udeležiti nadaljevanja skupščine in obenem utemeljujeta stališče izvršnega odbora.

Iz debate, v katero so posegli tov. Jurančič, Kumelj, Hočevnar, Mencej, Ledinec, Roš, Župančič Jože in Terček, posnemamo vsestransko naglaševanje stvarnih potreb zveze in skupne reprezentance vsega učiteljstva v Jugoslaviji. Inicijativa za to zvezo pa mora priti iz JUU, ker mi želimo pristanek JUU, ki naj naredi prvi korak.

K drugemu predlogu, je bil po krajši debati, v katero so posegli Završanova, Mencej, Hudales, Župančič Drago, Kimovec in Kumelj, sprejet z vsemi proti 11 glasovom sledeči dostavek:

Odobravamo dosedanje delo izvršnega odbora v uradniški akciji za izboljšanje našega gmotnega položaja.

Vsi ostali predlogi so bili sprejeti soglasno.

Nadalje so bili soglasno in brez debate sprejeti

Dosebina:

Po skupščini.

Sekcija je polagala obračun.

Za obmejne kraje.

»Donji Lapac«.

Solske kuhinje.

UČITELJSKI POKRET: Z metrom in

tehtnico.

Gospodinjstvo nadaljevalno šolstvo. —

Splošne vesti. — Osebnе zadeve. —

Iz listov. — Šolski radio. — Mladinska

matrica. — Naša gospodarska organizacija. —

Novosti na knjižnem trgu.

PREDLOGI ODSEKA ZA STANOVSKI, MLADINSKI IN PEDAGOSKI TISK

1. Učiteljski tovariš.

a) Odsek soglasno sprejme del tajniškega poročila, ki govori o Učiteljskem tovarišu.
 b) Predlog tistih društev, ki so predlagala, naj Učiteljski tovariš izhaja odslej 14 dnevno, odkloni. (Proti 2 člana.)
 c) V smislu predlogov sreskih društev Laško, Gornji grad in Krško naj uredništvo tudi v bodoče posveča največjo pažnjo pravemu in materialnemu vprašanju učiteljstva, kritično motreč vse pojave v našem in javnem življenju, ki so v zvezi s problemi našega stanu. Priporoča pa se organiziranje sodelništva po predlogih urednika in sklepkih sekcije uprave.

2. Popotnik. Poročilo tajnika o Popotniku se sprejme soglasno s pripombo, da se posebej pozdravlja novi način urejevanja te vodilne slovenske pedagoške revije.

3. Mladinska matica.

a) Soglasno se sprejme tajniško poročilo o Mladinski matici.

b) Soglasno se kot neutemeljen odklanja predlog sreskega društva Maribor — levi breg.
 c) K predlogu sreskega društva Krško smatra odsek, da je nemogoče znižati ceno rednih publikacij MM, ker bi vsaka njihova nadaljnja okrnitev bila škodljiva namerom in nivoju Mladinske matice. Samo velik dvig števila naročnikov bi omogočil znižanje članarine. Vendar naj se v primeru možnosti za prihodnje leto najde možnost tega znižanja.

d) Na predlog društva Gornji grad se sklene, naj Mladinska matica poskusi z izdajanjem realističnega čtiva za višjo stopnjo iz zgodovine, zemljepisja, prirodopisja itd. po vzorcu brošurice »Ciciban čita« po ceni din 1,50 za izvod.

e) Na predlog društva Gornji grad naj MM skliče svoj ustanovljeni širši posvetovalni odbor zaradi določanja bodočega delovnega programa Mladinske matice.

Soglasno in brez razpravljanja so bili sprejeti tudi sledeči

PREDLOGI ODSEKA ZA UCITELJSKI PEVSKI ZBOR

1. Pevski odsek odobrava dosedanje delo učiteljskega pevskega zbora.

2. Pevski odsek je obravnaval poročilo tajnika o delu učiteljskega pevskega zbora in ugotavlja, da je UPZ pripravil preteklo poslovno leto 5 nastopov, a jih ni mogel izvesti, ker sreska društva niso v polni meri zadostila svojim denarnim obveznostim, zaradi česar pevski zbor ni mogel dobiti zadostnega finančnega kritja. Dohodki od nastopov samih pa po dosedanjih izkušnjah ne bi krili vseh stroškov.

3. Pevski odsek je obravnaval predlog sreskega društva Maribor — desni breg, ki zahteva ukinitve dinarskega prispevka, in ga v celoti odkloni: a) ker je UPZ služil kot institucija, preko katere je učiteljska organizacija opozorila javnost na svoje težnje;

b) ker je UPZ ponesel ime in delo slovenskega učitelja in njegove organizacije preko mej naše ožje in širše domovine;

c) ker je bil UPZ s svojim podrobnim delom v pomoč učitelju pri njegovem delu v šoli, v slovenski glasbeni kulturi pa pomemben reproduktivni faktor;

d) ker je članstvo UPZ poleg podpore svoje stanovske organizacije doprinašalo še svoje fizične in materialne žrtve, ako je hotelo izvesti vse načrte;

e) ker UPZ združuje učiteljstvo iz vseh krajev Slovenije in tvori tako čvrsto vez vsaj med delom članov JUU dravske banovine in

f) ker bi z njegovo ukinitvijo slovenska učiteljska organizacija grešila proti tradiciji učitelja pevca. Prevelike so bile žrtve organizacije in članstva pevškega zbora, da bi to važno kulturno institucijo, ki ni po lastni krivdi zašla v težke razmere, ukinitvi brezbrizno z eno potezo.

4. Pevski odsek ugotavlja, da so ovire za napredek dela v UPZ izredno težkega značaja:

a) zaradi sestave članstva, ki je raztreseno po vsej banovini in zaradi člena pravilnika JUU, po katerem sme biti član pevškega zbora le član organizacije;

b) zaradi sklepa sekcije, po katerem mora vsak odsek poslovati le z razpoložljivim denarjem.

5. Pevski odsek je ugotovil, da ni mogel učiteljski pevski zbor iz zgoraj navedenih vzrokov izhajati že dosedaj s celotnim dinarskim prispevkom največ iz razloga, ker ima svoje članstvo raztreseno po vsej banovini. Upravni odbor zbora je skušal vpeljati znosnejše delovne razmere, bil je pa pri tem delu prepuščen popolnoma samemu sebi.

6. Pevski odsek zato predlaga, da se učiteljskemu pevskemu zboru nudi izjemoma za tekoče poslovno leto od dinarskega prispevka čistih 15.000 din, da bo mogel vsaj v zmanjšanem obsegu in s skrčenim številom članstva nadaljevati svoje delo zlasti letos, ko namerava z nekaj koncerti po Sloveniji proslaviti 15 letnico svoje ustanovitve.

7. Pevski odsek prosi, da delegati današnje banovinske skupščine upoštevajo dejstvo, da s tem UPZ doprinaša h kritju letnega proračuna svojo žrtev.

PREDLOGI ODSEKA ZA UCITELJSKI POKRET IN IZVENŠOLSKO DELO

1. Tisti del tajniškega poročila, ki se dotika učiteljskega pokreta, je bil na odsekovi seji soglasno sprejet.

2. Za Prosveto in stroške Učiteljskega pokreta naj ostane dosednji proračun v znesku 21.000 din, ker pa so v proračunu predvidene 4 številke po eno tiskovno polo, se naj dovolijo, da se številke združijo ali pa se posamezna številka razširi v okviru proračuna. Kot 1. številka (5) bo izšla še iz lanskega prebitka v znesku din 8613,63, ker ta kredit ni bil izčrpan, kajti izšla je samo ena dvojna številka Prosvete. Torej bi izšlo v letošnjem letu pet številke po eno polo.

3. Knjižnica se izpopolni z deli, ki jih bodo uporabljali sodelavci bodoče Prosvete in pedoloških del našega odseka, kritje naj se najde v prihrankih pokreta in Prosvete in event. podpor.

4. Prva letošnja številka Prosvete naj izide v običajni nakladi Učiteljskega tovariša in še 100 izvodov za Zavod za vitalno statistiko v Zagrebu in 30 izvodov za kompletiranje letnikov.

5. Bodoči program: V pretečenem letu je Učiteljski pokret nadaljeval delo po programu. V avgustu mesecu leta 1939. so štirje pokretaši v Zagrebu na tečaju za vitalno statistiko znanstveno obdelali zbrani material o teži in višini slovenskega ljudsko-šolskega otroka. Dobili smo na ta način standardizirano mero za težo in višino slovenskega otroka v starosti od 7. do 14. leta. Slovenci smo prvi ne le v vrsti jugoslovanskih, temveč tudi v vrsti balkanskih narodov, ki ima standardizirano težo in višino. Po obsegu in socialnem sestavu preiskanih otrok pa ima naša standardizirana mera tudi prednost pred ostalimi srednjeevropskimi standardiziranimi merami.

V teku pretečenega šol. leta smo raziskovali prehrano in prehranjenost našega šolskega otroka. Kljub razmeroma obsežni literaturi o prehrani pa nismo imeli primera za masovno raziskavo, zato smo pri tem naleteli na nepremagljive težkoče — predvsem pri kmetski mladini — in so zaradi tega naši izsledki relativni. V juliju mesecu letošnjega leta je 6 tovarišev pokretašev obdelovalo ta material na tečaju za vitalne statistike v Zagrebu. Rezultati bodo objavljeni v dvojni številki Prosvete v mesecu decembru.

S tem bo zaključena prva faza našega raziskovalnega dela, kakor smo si ga začetli v svojem maksimalnem načrtu. Za zaključek nameravamo izdati Prosveto, ki naj vsebuje resume dosedanjih naših izsledkov in dognanj ter na osnovi tega začetni program dela za tekoče šolsko leto, ki naj objame čim širši krog slovenskega učiteljstva. V ta namen bodo dana v Prosveti točna navodila. Uporabo dosedanjih metod dela s komentarjem, ki se mu dodaj dr. Zgečeva popisnica. Daljnji prispevki se bodo objavljali v Prosveti. Literatura za študij bo razvidna iz komentarja.

Paralelno s tem delom pa začnemo Učiteljski pokret v tem šolskem letu z raziskovanjem duševnega stanja slovenske mladine, pri čemer hoče standardizirati in za slovenske razmere prilagoditi skalo testov, določenih za inteligenčne stopnje. V ta namen je odbor Učiteljskega pokreta organiziral pedološki in statistični odsek. Za sodelavce namerava pedološki odsek, ki je pod vodstvom dr. Zgeča, v počitnicah prirediti enodnevni inštrukcijski tečaj.

6. Odseki učiteljskega pokreta pri učiteljskih društvih naj pri svojem delu upoštevajo navodila, ki bodo izšla v 2. številki letošnje Prosvete, dr. Zgečovo popisnico s komentarjem, ki bo izšla kot publikacija Slovenske šolske matice, in do sedaj objavljenih anketnih pol. Na ta način bo prišla vsaka šola do socialne in psihološke slike otrok svojega šolskega okoliša, kar bo služilo učiteljem v spoznavanju razmer službenega kraja in v podporo pri šolskem delu.

O teh predlogih se je razvila kratka razprava, ki so vanjo posegli tov. Zor, Hočevar, Kimovec in Ledinek. Po tej razpravi so bili predlogi soglasno sprejeti. Prav tako so bili brez razprave soglasno sprejeti sledeči

PREDLOGI ODSEKA UCITELJIC IN ODSEKA ZA OBMEJNO ŠOLSTVO

1. Ponavljamo svojo zahtevo, da se izenačijo prejemki poročenih učiteljic z ostalimi, ker je krivično in nemoralno ter delu v škodo, da je del učiteljstva slabše plačan od ostalih, čeprav opravljajo enako delo.

To stanje občutimo kot dvojno krivično in težko ravno v teh izrednih časih.

2. Kakor imajo državni uslužbenci železniške in poštne stroke določene olajšave (brezplačno vožnjo, brezplačno pošiljanje pošilk), naj se tudi pri učiteljstvu upošteva njegov težki gmotni položaj in naj se otroci učiteljic in učiteljic oproste šolnine na vseh državnih šolah.

Socialno in pravično bi bilo, da bi uživali otroci poročenih in neporočenih učiteljic iste pravice, kakor jih uživajo otroci učiteljev.

3. Pouk na učiteljskih naj se reorganizira tako, da bo nudil zlasti učiteljicam več praktičnega znanja. Pri sprejemu na učiteljske naj se v enaki meri upošteva ženska prosilca.

4. Pri razpisu upraviteljskih mest na mešanih šolah naj bo razvidno, da za ta mesta lahko prosijo tudi učiteljice, kakor jim je po zakonu dana možnost.

5. Zahtevamo, da ponovno stopi v veljavo § 87. u. z., ki daje učiteljicam materam z nad tremi otroki po 20 letih službe pravico do upokojitve na lastno prošnjo.

6. V interesu narodno ogroženih krajev je, da se na večrazredne šole v obmejnih srezih zopet nastavlja učiteljice ženskih ročnih del, ki bi vodile poleg zaposlitve v šoli tudi šivalne tečaje.

Za obmejno šolstvo:

Učiteljstvo apelira na merodajne činite-lje, naj posvečajo obmejnemu šolstvu, učiteljstvu in ljudstvu več pažnje.

Sprejeti so bili tudi

PREDLOGI ODSEKA ZA STROKOVNE NADALJEVALNE ŠOLE

1. Z ozirom na današnje razmere naj se zvišajo honorarji za poučevanje na strokovnih nadaljevalnih šolah.

2. Na strokovnih nadaljevalnih šolah naj poučujejo prvenstveno učitelji ljudskih šol, ker so te šole samo nadaljevanje ljudske šole.

3. Povsod, kjer je strokovna nadaljevalna šola v prostorih ljudske šole, naj bo upravitelj tudi ljudskošolski učitelj. Upravitelj naj bo najstarejša učna moč izmed učiteljstva s strokovnim izpitom.

4. Plače vseh vrst učiteljev na strokovnih nadaljevalnih šolah naj se izenačijo po načelu za enako delo enako plačilo.

5. Vse stroške obrtne nadaljevalne šole naj prevzame banovina, ker mnoge občine ne zmorejo prevelikih davkov, dalje je potrebna finančna pomoč države in zbornice za trgovino, obrt in industrijo.

6. V primeru pomanjkanja učnih moči naj na strokovnih nadaljevalnih šolah poučujejo tudi učitelji iz drugega šolskega okoliša.

7. Kraljevska banska uprava naj predpiše, da sprejmejo mojstri v uk samo učence s popolno ljudskošolsko izobrazbo.

8. Sedanji učni načrti naj se predelajo tako, da bodo ustrezali nivoju učencev teh šol in stroki, za katero se usposablja.

9. Tiskovine naj se poenostavijo in prilagode obrtnim nadaljevalnim šolam.

Sprejme se tajniško poročilo, zadevajoče odsek za strokovne nadaljevalne šole.

*

Soglasno in brez debate sprejeti

PREDLOGI ODSEKA ZA KMEČKE IN GOSPODINJSKE NADALJEVALNE ŠOLE

1. Odsek za kmečke in gospodinjske nadaljevalno šolstvo smatra za nujno potrebno, da obstaja stik med odborom kmečkih in gospodinjskih nadaljevalnih šol ter kraljevske banske uprave III v svrhu razmaha in poglobljenja dela. Na ta način se pritegnejo k sodelovanju vsi oni, ki so sodelovali pri ustvaritvi tega šolstva, in oni, ki se sedaj s pridom udeležujejo pri tem delu.

2. Pozdravljamo ukrep kraljevske banske uprave III, da je razpisala letos oba tečaja za izobrazbo učiteljstva kmečkih in gospodinjskih nadaljevalnih šol, ter jo prosimo, da s tem sistematsko nadaljuje.

3. Nadzorovanje gospodinjskih nadaljevalnih šol naj bi se vršilo analogno tako kakor za kmečke nadaljevalne šole.

Predlagamo odobritev tajniškega poročila, ki zadeva to šolstvo.

*

Kot zadnji so prišli v razpravo in bili soglasno sprejeti

PREDLOGI STANOVskega IN ŠOLSKOPRAVNEGA ODSEKA

1. Sekcija naj ponovno predlaga realizacijo predlogov, ki niso bili sprejeti s finančnim zakonom.

2. Gmotni položaj naj se izboljša — zvišajo naj se plače po odstotkih zvišanja indeksa življenjskih potrebščin.

3. Drugi in tretji razred naj se odpravita.

4. Poročene učiteljice naj prejemajo polne prejemke.

5. Za žene državnih uslužbencev naj se prizna rodbinska doklada.

6. Zvanje »šolski upravitelj« naj se uzakoni.

7. Šolske olajšave; novi predpisi naj se ukinejo.

8. Sprejem v državno službo naj se ne izvrši na nižji položaj.

Za obmejne kraje

POZIV UCITELJSTVU ZA SODELOVANJE PRI NARODNI ZBIRKI DNE 10. NOVEMBRA

Slovenskemu učiteljstvu! Naš narod je majhen. Usoda pa je le prerada malim narodom mačha, ki skrbi, da jim je življenje čim krajše. Naš narod pa je izredno trdoživ. V sredini Evrope, v križišču važnih cest, je ključoval nevarnostim. Veliki in močni narodi so med tem propadli in izginili v noč, on pa je ostal pri življenju. Tisočletno golgoto suženjstva je pretrpel, a omagal ni.

Borci in vodniki so ga bodrili, tolažili in mu kazali pot v svobodo. Med glasniki svobode in oznanjevalci lepših dni je bila tudi Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Podprta z delom učiteljstva je budila že v nežni mladini ljubezen do naroda in hrepenenje po svobodi; s številnimi svojimi podružnicami pa je budno stala na straži in je povsod zajezila naše meje, kjer je bil naval tujine posebno hud. Polstoletni trud Družbe je bil kronan z lepim uspehom.

Današnja doba je zopet nemirna in nevarna kot malokdaj. Mejniki padajo. Države, kjer ni pravega borbenega duha, izginjajo čez noč. To nam bodi v opomin! Treba bo, da naše vrste strnemo in našo stražo ob mejah podvojimo. Zdaj bolj kot kdaj prej.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani priredi tudi letos dne 10. novembra svojo nabiralno akcijo. Ob teh težkih prilikah bo ta narodna zbirka za brate in sestre ob me-

9. Avtomatično napredovanje v V. skupino.

10. Ocena »sposoben in nesposoben — zadovoljiv, nezadovoljiv«.

11. Kadriški rok — za odslužitev tega naj se da brezplačen dopust.

12. Šolskim slugam naj se sistematizira plača — uredi položaj.

13. Kurivo naj prejema tudi učitelji v trgih.

14. Napadi na učiteljstvo se obsojajo:

a) ne odklanjamo nobene dobronamerne kritike, ker smo uverjeni, da je nujno potrebno za vsak napredek. Energično pa protestiramo proti vsem pavšalnim napadom, ki jih zadnje čase iznaša del našega javnega mnenja.

b) Z ozirom na resnost časa, v katerem živimo, smatramo tako postopanje za skrajno škodljivo ne samo za ugled stanu, temveč tudi za interese naroda.

c) Prosimo, da merodajne oblasti s primernimi ukrepi čimprej zatro vse nadaljnje pavšalne napade ter zavarujejo naš stan pred tistimi, ki ne najdejo niti najmanjše dobre poteze v delu in življenju slovenskega učiteljstva.

15. Pokojnina naj se da tudi staršem državnih uslužbencev, ker pa ni zakonske osnove zato, naj sekcija stavi predlog za finančni zakon.

16. Stalnost naj se vzpostavi v službi in na mestu.

17. Šolskim upraviteljem naj se uzakoni doklada.

18. Razpisujejo naj se vsa prosta mesta.

19. Enkratna brezplačna vožnja naj se dovoli učiteljstvu.

20. Učiteljstvo v obmejnih in v narodno mešanih krajih naj dobi gmotno in moralno oporo.

21. Podpiranje izredno nadarjenih učencev naj predlaga izključno le krajevni učiteljski zbor.

22. Polovično vožnjo naj izposluje država tudi na avtobusih — z dodatkom v državni eksploataciji.

23. Stanarina in kurivo »v šolskih proračunih« naj se zvišata.

24. Ustroj šolstva — sodelovanje učiteljstva ljudskih šol.

ABSOLUTORIJ

S sprejetjem vseh predlogov odsekov je bilo ocenjeno tudi vse delo sekcije v preteklem letu tako administrativno kakor tudi finančno. Delegacija je dobila popoln pregled celotnega poslovanja, prizadevanja in uspehov.

Nadzorni odbor je torej ob koncu predlagal absolutorij, kar je bilo soglasno sprejeto.

VOLITVE

ČLANOV STANOVskega RAZSODIŠČA IN ZAKLJUČEK SKUPSCINE

Po sprejetju vseh predlogov raznih odsekov so prišle na vrsto volitve v stanovsko častno razsodišče. Predlagani in izvoljeni so bili:

Predsednika: Pogačnik Janko in Roš Franjo.

Člani: Lukič Krista, Trobiš Stefan, Podbevček Stefanija, Napokoj Josip, Rant Franc. Tajnik: Oman Oto.

Namestnik: Levec Anka.

Predsednik sekcije tov. Metod Kumelj se je zahvalil vsem delegatom za njihovo delo na današnji skupščini, vsem članom upravnega in nadzornega odbora kakor tudi vsem ožjim sodelavcem in članom stalnih odborov za njihovo neumorno sodelovanje in je zaključil skupščino ob 22.45.

jah lepa priznanja naše požrtvovalnosti in naše narodne zavednosti in zrelosti.

Učiteljstvo ni nikdar prešlišalo klica, ko je šlo za pomoč obmejnemu bratom. S tem večjo požrtvovalnosto se bo vrglo letos na delo. Pozivamo zato vse tovariše, da zadržijo vse svoje moči, da bo imela ta narodna zbirka popoln moralen in materialen uspeh!

Jugoslovensko učiteljsko združenje — sekcija za dravsko banovino v Ljubljani.

Predsednik: Tajnik: Metod Kumelj s. r. Drago Supančič s. r.

NAVODILA ZA IZVEDBO NARODNE ZBIRKE CMD DNE 10. NOVEMBRA 1940.

Organizacija delovnih odborov

1. V krajih, kjer obstojajo podružnice CMD, prevzamejo iste takoj po prejemu poziva in teh navodil vso tehnično stran dela za izvedbo narodne zbirke na dan 1. novembra 1940. ter jo po krajevnih razmerah izvedejo ali same ali pa — kar je zlasti treba pozdraviti — tudi s sodelovanjem drugih narodnih društev svojega okoliša;

2. v krajih, kjer podružnic CMD ni, naprošamo narodna društva ali pa posameznike, ki prejmejo naš poziv in navodila, da to nalogo prevzamejo in jo po krajevnih razmerah izvedejo ali sami ali pa na ta način, da pritegnejo k delu tudi druga narodna društva s svojega področja ter tako ustvarijo nekeke delovne odbore.

Moralni in čim večji denarni uspeh zbirke naj bosta v skladu in na višku.

Zbirko je odobrila kralj. banska uprava v Ljubljani II, št. 28176-1 z dne 16. septembra 1940. Nadalje je kralj. banska uprava z

krožnico IV. št. 17506-2 z dne 3. okt. 1940. priporočila učitelstvu vseh šol, da sodeluje pri tem dnevu. Obenem je dovolila učencem najvišjih dveh razredov srednjih in učiteljskih šol, da po svoji prostovoljni prijavi zbirajo v nedeljo dne 10. novembra 1940. z nabiralnimi bloki prispevke na prometnih ulicah n trgih. Kjer srednjih šol ni, se naj po istimi pogoji udeležijo dela učenci meščanskih šol. Učenci pa naj ne hodijo nabirat po hišah ali v lokale.

Z ozirom na navedeno, naj podružnice, delovni odbori ali posamezni organizatorji takoj stopijo v stik z učitelstvom, kjer pa so srednje šole, s temi zavodi in profesorji, da se doseže čim učinkovitejše sodelovanje.

Naloge delovnih odborov

Podružnice CMD z delovnimi odbori, delovni odbori sami v krajih, kjer podružnic CMD ni, ali posamezniki poskrbijo:

1. da bodo kraji v mestih, ki so določeni za agitacijske svrhe, oblepljeni s plakati in da bodo tudi letaki razdeljeni na krajevno običajen način;

2. da bo na zbiralni dan na razpolago dovoljno število vestnih, marljivih in vpljdnih nabiralec in nabiralk (mladina najvišjih dveh razredov srednjih, učiteljskih ali meščanskih šol, sokolski naraščaj itd.).

Nabiralci morajo biti številni. Po načrtu morajo zapreti n. pr. vse izhode iz cerkva po sv. maši ali blagoslovu v večjih krajih izhode iz zabavišč, kinematografov in gledališč, da mora občinstvo skozi gostoto mrežo vpljdnih, dostojnih, vendar zgornjih in podjetnih nabiralec. Na podoben način je treba zasesti v večjih krajih vse važne prehode in križišča ob času promenade. Sodelovanje pri narodni zbirki naj bo vsakomur častna služba. Zato želimo, da stopijo na cesto tudi različne osebnosti kraja, da tako poudarijo pomen te velike zbirke.

3. Vsakemu nabiralcu se izda posebno pooblastilo s sledečim besedilom: »Podpisani delovni odbor (podružnica) pooblašča g. (gdč.) X. Y. (poklic in natančen naslov), da nabira prispevke v (navedba kraja) dne 10. novembra 1940. pod geslom: »Bratom in sestram na meji — pomoč!« Sledi datum in žig ter podpis.

Nabiralo se bo z bloki, ki bodo vsebovali po 10 listkov; listki pa bodo po 1 din (modri), 2 din (beli) in 5 din (rdeči).

Vsak nabiralec (dvojica, trojica skupno), dobi neko število blokov raznih vrednosti, o čemer je treba voditi spisek zaradi obračuna.

4. Sresnik načelstvom, v krajih, kjer so policijska predstojništva, pa tem, je treba javiti ustno ali pismeno (brez kolka) priimke, imena, poklice in natančne naslove vseh nabiralec dan pred samo zbirko.

5. Takoj po končani zbirki, a najkasneje do 15. novembra 1940., vrnejo podružnice, delovni odbori oziroma posamezniki vodstvu Družbe v Ljubljani na podlagi posebnega računskega obrazca, ki ga prejmejo obenem z bloki, vse neprodane bloke, čisti izkupiček pa nakažejo po poštni položnici. Dejanski stroški se naj odbijejo. Obenem pošljejo tudi obračun.

Vse potrebno gradivo: plakate, letake, pooblastila, obračunske obrazce, nabiralne bloke in položnice preskrbi in pošlje vodstvo CMD.

6. Zlasti velikega pomena je vzgojna stran naše narodne zbirke. Mnogo bi pripomoglo k uspehu, če pripravijo učenci ali dijaki na posameznih zavodih po razrednikovem nagovoru, ki naj ustvari primerno razpoloženje, nekaj deklamacij, recitacij, pevskih točk, razgovorov, morda tudi simboličnih slik in dne 10. novembra priredijo kratke akademije. Prireditve pa naj bi bile zgolj notranjega značaja, vendar dostopne tudi staršem. Vodstvo CMD voljno prepušča šolskim vodstvom, da to zamisel izvedejo, kakor je najbolj primerno krajevnim razmeram.

Vse, ki prejmejo ta navodila in poziv, prosimo, da nam po dopisnici z obratno pošto potrdijo prejem istih ter izjavijo svojo pripravljenost, izvesti naprošeno. Najkasneje do 25. oktobra 1940. pa nam sporočite, koliko plakatov, letakov, pooblastil in blokov po 1, 2 in 5 dinarjev naj vam dostavimo.

Slehnerni slovenski kraj mora vedeti, da bo 10. november dan narodne zbirke v pomoč bratom in sestram na meji! Uspeh pa bo odvisen od kar najboljše izvedbe, za katero naj se potrudijo vsi krajevni činitelji.

Na delo torej za častno rešitev postavljene naloge!

Bratom in sestram na meji — pomoč!

Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

„DONJI LAPAC“

Zgodovinar, ki bo čez toliko in toliko let prišel za pero, da opiše socialno in kulturno življenje naše dobe, ne bo mogel mimo pojavov, ki so zvezani z imenom »Donji Lapac« (ali pri nas »Stari trg«). Zakaj v imenu »Donji Lapac« je prav za prav združena volja podjarmljenega ljudstva, da izkaže svoj gnusni gnev proti določeni vrsti ljudi, ki so si izbrali za svoj glavni življenjski cilj, pljačkati svojega ljubelega bližnjega in ga opljačkati, kjer koli in do katere koli mere je mogoče. Naši raznovrstni krivonosni bratje so n. pr. kar tekmovali med seboj, kdo si bo poizkusil bolje »služiti« bele denarce. Bele moke po din 5,— je naekrat zmanjkalo; ni je, pa je ni bilo mogoče dobiti — po din 9,— ali kako paro ceneje jo dobiš danes vagoni in vlake, le denar je treba pokazati in položiti! Na teplo se je v naš narod raznih ravno- in krivonosih krvosovov in čim ubornejši je bil kraj, tem bolj in bolj ga je življenje sililo prijemati za pas in zadržavati želodec. Lahko rečemo takole: Ubogi narod, katerega udje že leta in leta žive iz rok v usta, je moral s strahom gledati pojave, kako nekateri naši bratje svoje šrambe z dobro belo moko, masljo, sladkorjem, oljem, rižem, usnjem, manufakturo in kar je še takih dobrin, kupljenih poceni, da bodo šle pozneje bolje v denar, do čim je bil sam obsojen v stradaljoči pogin, ker ni imel življenjskih potrebščin s čim plačati. Verižništvo, špekulacija, goljufija, laž in prevara so spletili mreže širom domovine — naše dobro jugoslovansko ljudstvo pa je pred usodno mrežo brez glasu obstalo; le srce je vpilo, da je treba krivce strogo in brez kompromisa in pobotanja kaznovati. In še eno je občutilo ljudstvo: Ni vladajoči režim tisti, ki je narod podjarmil, temveč od najmanjših vaških in občinskih edinic navzgor se vzpe-

njajoči zeleniši in vaški mogotci, ki so si znali uglasiti pot do raznih javnih in skritih korit.

Človeštvo je marsikje spregledalo in gotovo je, da so se narodu tudi pri nas odprle oči. »Donji Lapac« in njegovim junaki so naučili ljudi misliti in jih prepričali, da ni prav, ako se vsa volja za oskrbovanje življenjskih potrebščin prepusti enemu ali drugemu slučajnemu »dobrotniku« ljudstva, temveč da je osvoboditev od teh oduševskih ljudi le v samopomoči. Spomnimo se iz zgodovine, da so pred petdesetimi ali še več leti ti raznovrstni zeleniši (hrv. beseda za oderuha) posojali ljudem v potrebi denar po 50 in 70, celo po 100 odstotkov in se je oče današnjih sinov, ki sleparijo z živilskimi potrebščinami, takrat razmahnil v marsikateri vasi ali občini do najlepšega bogastva. Sinovi takratnih oderuhov, ki se izkazujejo marsikje celo kot veliki podporniki in dobrotniki naših humanitarnih, socialnih, verskih in nacionalnih društev, danes plačajo otroke takratnih odiranec in sila časa je komaj pokazala na kraj, ki mu je ime — Donji Lapac.

No, vsi oderuhi, sleparji, verižniki, špekulanti in krvososi naroda še niso v Donjem Lapcu. Je pa važnejše še nekaj drugega: da jih pošljejo v — uboštvo! Država naj v teh resnih časih z vso svojo politiko usmeri ta problem v to smer, da se osnujejo v slehnernem kraju dobro organizirane prodajne in nabavljalne zadruge — raznim ravno- in krivonosim bratom bo kmalu odklenalo. Vsekakor pa vprašanja nabavljalnih zadrug ne smemo pustiti v nemar, ako nam je pri srcu dvig naroda na njegovem gospodarskem, socialnem in seveda kulturnem poprišču.

A. Ovca.

Milica Stupan:

Šolske kuhinje

Č. PRORAČUN

Ker je zaradi naglega naraščanja cen živil v sedanjem času težko podajati proračun v denarju, podajam tukaj samo približen proračun živil. Natančnejši proračun si lahko sestavi vsaka šola posebej na podlagi jedilniškov, ki slede.

Ako računamo, da bo obratovala šolska kuhinja od začetka novembra do konca aprila, torej šest mesecev, v katerih je okoli 120 šolskih dni, so potrebne za teh 120 obedov za 50 oseb približno sledeče količine živil:

1. 1000 kg krompirja.
2. 100 kg fižola. (Ali pa 150 kg fižola in primerno manj testenine.)
3. 150 kg testenin (makaronov, polžkov, špagetov, rezancev itd.).
4. 50 kg riža, ječmenčka in prosene kaše.
5. 25 do 30 kg masti.
6. 25 do 30 kg moke (za prežganje).
7. 30 kg soli.
8. 30 do 35 kg čebule.
9. 20 litrov kisa, če je bolj mil, še več.
10. 2 do 4 kg česna.

Kislo in sladko zelje, kislo in sladko repo, zelenjavo, dišave (majaron, timijan, lovor itd.), jabolka, mleko in še nekatera druga živila določimo po potrebi.

Ta proračun bo približno ustrezal, če khamo tedensko vsaj enkrat tudi govejo juho in če razen tega dopolnimo jedilnik včasih še z vampi, pljučkami in prekajenim mesom za ričet.

Moke je malo v proračunu, ker je upoštevana samo za prežganje. Pripravljanje rezancev, cmokov in drugih močnatih jedi za šolske kuhinje, kjer se kuha za toliko oseb, ne pride v poštev ker je s tem preveč dela in je zato boljše, če vzamemo testenine. Ako pa pride šola na kakšen način do cenene bele moke, je najbolje, če napravimo iz njih vodne cmoke, ki se vkuhajo v enolončno jed in jo lepo povežejo in dopolnijo tako, da potem ni treba testenin.

Testenine naj naroči vsaka šola neposredno v tovarni, ker jih dobi potem mnogo ceneje. Včasih lahko dobimo v tovarni zlomljeno blago, ki je ravno tako dobro, a mnogo ceneje.

Kislo zelje in kislo repo si lahko pripravijo šola sama, če ima za to primerno posodo in prostore.

D. JEDILNIKI V ŠOLSKIH KUHINJAH

Vsak teh jedilnikov, za katere slede navodila, je določen za 50 oseb, dá torej 50 krožnikov jedi. Če delimo juho iz 30 litrskega

lonca z zajemalko, ki ima premer 14 cm in vsebuje nekaj nad pol litra, dobi izmed 50 oseb vsaka polno zajemalko in še ostane na dnu za nekaj krožnikov več.

Vsi ti jedilniki so preizkušeni in so kolikine določene v taki izmeri, da tvorijo vse skupaj enolončno jed, ki je tako gosta, »da stoji žlica pokonci«. Ako šola razen tega nudi vsakemu otroku še kos kruha, vsaj 5 do 10 dkg na osebo, kar je mogoče tam, kjer krajevni činitelji posebno izdatno podpirajo šolske kuhinje, tvori oboje skupaj že kar izdaten obed, ki nekaj zaleže.

Masti je v vsakem jedilniku toliko, da pride na osebo vsaj 5 gramov. Preračunano je tako, da je samo toliko masti, kolikor se potrebuje, da se napravi z ustrezajočo količino moke prežganje. Več pa ni treba, saj tudi v domačem gospodinjstvu ne vzamemo več masti kot je potrebno za prežganje.

Ako so se prej kuhale posamezne sestavine vsaka posebej in jih je nato kuharica že zmešala v velikem loncu, mora še doliti potrebno količino vode, da je polno, nato pa pustiti, da vse še enkrat prevre. Če samo še malo manjka do roba, si lahko pomagamo tudi na ta način, da dolijemo vode, ki je zavrela posebej v manjši posodi in na ta način razredčimo in dopolnimo lonec do roba.

Pri vsakem jedilniku je zaradi medsebojne primerjave tudi proračun in sicer sem vzela cene, ki so veljale v Mariboru za drobno prodajo v začetku oktobra. Šolska kuhinja, v kateri se stalno kuha, pa mora seveda kupiti potrebna živila na veliko, tako da dobi še nižje cene in mora sploh stremeti za čim ugodnejšim nakupom tako, da je potem proračun še nižji. Za svoje jedilnike si mora izdelati vsaka šola posebej realen pro-

Narod ima siguren občutek za vse ono, kar je zdravilno. Ni le slučajno, da se ravno pri nas popije toliko bele kave. Naše gospodinje jo vedò mojstrsko pripraviti. Naravno, s »Kolinsko« to vedno dobro uspe.

Kolinska
IZREDNO IZDATNA
KVALITETNA CIKORIJA

račun, saj so cene v vsakem kraju nekoliko drugačne in razen tega v zadnjem času stalno naraščajo. (Se nadaljuje.)

UČITELJSKI POKRET

Z metrom in tehtnico

Leto za letom odhaja iz naših šol šolska mladina. Niti ta niti učitelj si ni največkrat na jasnem ne o njeni telesni ne o njeni duševni rasti. Odrasli trde, da je sodobna šolska mladina dosti manjša, kakor je bila za časa njihovega šolskega poteka, učitelj pa vpišuje ob učenčevem izstopu v njegov »Matični list«, da je učenec ob izstopu telesno normalno razvit.

Marsikdo se je že vprašal, kam vodi taka zadovoljitev uradnega predpisa, ki ne dosega niti smotra osebne informacije, in zakaj je sploh potrebna evidenca o otrokovi teži in višini. V opisani obliki je tako delo res brezplodno zaplavljanje časa. Toda še tako neznamen izsedelek ima v sistematskem delu svoj pomen in namen, v katerem najde resen delavec dovolj osebnega zanimanja.

Marsikdo se je že vprašal, kam vodi taka zadovoljitev uradnega predpisa, ki ne dosega niti smotra osebne informacije, in zakaj je sploh potrebna evidenca o otrokovi teži in višini. V opisani obliki je tako delo res brezplodno zaplavljanje časa. Toda še tako neznamen izsedelek ima v sistematskem delu svoj pomen in namen, v katerem najde resen delavec dovolj osebnega zanimanja.

Če zamenjamo besedno izražanje otrokovega telesnega razvoja s številčnim, da torej otroka stehamo in zmerimo in vodimo o tem stalno evidenco, dosežemo prvi cilj, ko lahko oporekamo ali pritrudimo domnevi o padcu telesnega razvoja v primeru s prejšnjimi oziroma bodočimi dobami. Glede teže in rasti imamo izdelane razne tabele, ki nam pokazujejo, koliko bi moral meriti oz. tehtati otrok kake starosti. Tu se nam postavi druga naloga, da poleg učenčeve teže in višine vodimo v učenčevi razpredelnici evidenco o tem, koliko učencu manjka oziroma za koliko nadkriljuje težo in višino normalne tabele. Ker smo bili do sedaj navezani pri tem delu na tabele tujih izsledkov, nam te niso mogle s pridom pomagati. Toda delo »Učiteljskega pokreta« nam je v tem oziru prineslo silno važen uspeh. In ravno v tem njegovem izsledku vidim našo najvažnejšo nalogo. Po normalni »Pokreta«, ki je v 1. in 2. številki IX. letnika »Prosvete« na zadnji strani, naj bi letos vsak razred primerjal, ali velja normala tudi za posamezne šole; to je, ali ustrezajo posameznim letom številke v prvi koloni te normalne tabele, koliko so višje ali nižje od številke v prvi koloni, ki označuje srednjo vrednost in, ali so morda celo višje ozir. nižje od številke v drugi koloni, ki označuje obseg tipa, torej ne več tipične za tisto starostno leto.

Damske plašče

za jesen in zimo nudi v največji izbiri po ugodnih cenah konfekcija

LUKIČ, Ljubljana pri tromostovju

GOSPODINJSKO NADALJEVALNO ŠOLSTVO

Pleško-Prašnikar: Prehrana — kuhanje

Opozarjam vse voditeljice in učiteljice gospodinjstkih nadaljevalnih šol kakor tudi učiteljice ljudskih šol, da je pravkar izšla pomnožena in popravljena izdaja brošure Pleško-Prašnikar: Prehrana — Kuhanje.

Prva naklada je že lani pošla, kar dokazuje, da je bila knjižica potrebna, z veseljem sprejeta in je v polni meri dosegla svoj namen. Na številna povpraševanja se je odbor učiteljice gospodinjstkih nadaljevalnih šol odločil, da kljub podražitvi materiala in tiska brošuro ponovno izda v samozaložbi.

Obe tovarišici Pleškova in Prašnikarjeva se že dolgo udeležujeta kot gospodinjstki učiteljici, zato je snov knjižice zbrana po izkušnjah v dolgoletni praksi.

Pleškova je svoj del pomnožila s poglavji, ki so pri pouku prepotrebna. Brošura ima naslednja poglavja: I. del: Splošno o prehrani, hranilne snovi, zrak, voda, dopolnila, začimbe, živalska in rastlinska živila. Znatno razširjeno je poglavje o mleku, priključen je kratak opis ravnjanja z njim in izdelava mlečnih izdelkov. Dodano je tudi poglavje o dietni prehrani.

Drugi del se bavi teoretično s kuhanjem samim. Dobrodošla je razlaga osnovnih poj-

mov kuhanja, pregledne so vrste testa in rahljalnih sredstev. Navodila o kuhanju vsakega posameznika živila posebej bodo odpravila marsikatero že udomačeno napako. Tudi gostu v hiši je posvečenih nekaj vrstic kakor tudi pravilom lepega vedenja.

Vse one, ki nameravajo letos voditi gospodinjstko nadaljevalno šolo, vabimo, da knjižico zase in za vse gojenke pravočasno naroče. Naklada je majhna, cena nizka — din 6,— izvod.

Odbor opozarja na odlok banske uprave, ki določa, da so brošure, ki jih izdaja odbor učiteljice gospodinjstkih nadaljevalnih šol, obvezni učni pripomoček za vse gojenke, ki te šole posejajo.

Iz dosedanje prakse nam je znano, da se naše brošure prav dobro obnesejo kot proročnik pri poučevanju gospodinjstva na ljudski in meščanski šoli.

Tovarišice, podprite akcijo svojih tovarišic, sebi pa olajšajte delo in naročite takoj pri učiteljici Marti Plavšakovi, Trbovlje, brošuro Pleško-Prašnikar: Prehrana — Kuhanje.

Odbor učiteljice
gospodinjstkih nadaljevalnih šol.

Splošne vesti

— Podrobni učni načrti, ki jih je sestavil in razmnožil tov. Josip Dolgan, sreski šolski nadzornik v Litiji, so pošli. Za tiste, ki so se še potem zanje oglašili, jih bo treba na novo razmnožiti. Da bo mogoče določiti število novih izvodov, naj se javijo vsi tisti, ki želijo načrte, čimprej ali pa vsaj do konca oktobra. Načrti so sestavljeni po letnih, mesečnih in tedenskih vzgojnih in stvarnih enotah in so namenjeni za kmečke šole. Vsebujejo učno snov za sedem razredov in obsegajo vsi skupaj 56 tipkanih strani. Celoten izvod stane 25 din, izvodi za posamezne razrede so pa po 6 din. Poština se računa posebej. Vsaki pošiljki bo priložena poštna položnica, zato ni treba denarja ali znamk že vnaprej pošiljati. Naročila po dopisnici naj se pošiljajo naravnost na avtorja v Litijo.

— Podporno društvo državne učiteljske šole v Mariboru, odsek za prehrano dijakov, se zahvaljuje učiteljskemu društvu za šoštanj-

ski okraj v Šoštanju, ki se je kot prvo odzvalo našemu apelu ter nam nakazalo 200 din. Prosimo druga društva, da sledijo lepemu vzgledu.

Osebnе zadeve

— V VII. položajno skupino so napredovali (Sl. nov. 21. okt. 1940.) z ukazom z dne 18. julija 1940. učitelji (-ice): Hiti Elvira iz Lendave, Rot Josipina, vrtnarica iz Ljubljane, Guna Vinko iz Zagorja, Konečnik Cyril iz Radvanja, Škerl Jožica iz Črnomlja, Prah Karel iz Vurberka, Korenčan Lovro iz Rateč, Zorec Nada iz Ruš, Jezeršek Ivan iz Komende, Sesek Vida iz Ljubljane, Tušar Ivan iz Dobropolja, Bratuž Marij iz Slov. Konjice, Golja, Anton iz Črneč, Valenčič Ana iz Šmarja, Prešeren Adolf iz Sv. Lenarta, Zumer Pavla iz Cerkelj, Zorn Jožef iz Rač, Kocbek Jožefa iz Vučje vasi, Preskar Dragotina iz Ptuj, Kržišnik Angela iz Žirov, Tereli Ana iz Ljubnega.

Iz listov

— **I Noben otrok ne sme biti lačen** je naslov članka v »Domovini« z dne 17. oktobra. Med drugim razpravlja člankar tudi sledeče: Vprašanje je, kje naj se po kmečkih in hribovskih solah šolske kuhinje prirede. Največ naših sol nima za to primernih prostorov, saj se za pouk šolske sobe komaj za silo ustrezajo. Šolski prostori so največ pretesni že zdaj. Tako o ustanovitvi kuhinje ni misliti v danih razmerah. Veliko sol nima niti primernega upraviteljevega stanovanja. Kjer so taka stanovanja, bi se pač dalo za deco kuhati v upraviteljevi kuhinji, k čemur bo vsak šolski upravitelj rad pristal in uredil tako, da bo kuhinja za vse zadostovala. Toda kjer tega ni, bo treba misliti na kak drug izhod. Mnogokje bi se dobila primerna kuhinja v kaki zasebni hiši na razpolago; drugod bi se mogoče dala preurediti kaka šolska soba v ta namen. Vsaka šola bo znala že na kak način rešiti važno vprašanje, treba je le zadostnih sredstev na razpolago. Povsod, kjer koli se bo ustanovila šolska kuhinja, bi moralo učiteljsko s šolsko mladino oskrbeti nabiranje darov pri boljših kmetih pa bi se lahko nabrale precejšnje množine živeža za revne otroke. Dobavo brezplačne moke za peko kruha pa naj bi preskrbel državni prehranjevalni urad. — Z dobro voljo in z delovanjem učiteljskega, ki je vsedar pripravljeno v vsakem pogledu stati ob strani učencem in mladini, se bo dalo ugoditi želji in odredbi ministrstva prosvete, če bo poleg dobre volje učiteljskega tudi dovolj denarnih sredstev na razpolago.

— **Pod vladno maršala** je naslov uvodnika v »Slovencu« z dne 18. okt., v katerem čitamo tudi sledeče: V nezasedenem ozemlju pa se čisto kaže pomanjkanje dobre volje in potrebne pokorščine. Tako na primer se je precejšen del učiteljskega branil, da bi prebral ob pričetku šole nek oklic maršala. Svobodni učiteljsko, ki nosi velik del krivde zaradi poraza Francije, se je prve tedne nove vladavine potuhnilo, sedaj pa že tajno rovari proti vladnim odredbam in učiteljske organizacije, ki so bile razpuščene, se vedno tajno delujejo in izdajajo okrožnice svojim članom, v katerih nasprotujejo smernicam nove kulturne politike.

SODOBNA GAZELA

- Da je propadla Francija, kdo je kriv? Učitelj!
- Da vojna vihra zdaj divja, kdo je kriv? Učitelj!
- In da draginja tare nas ter cvete špekulacija, kdo je kriv? Učitelj!
- Da nimamo bombaža več in da je slaba letina, kdo je kriv? Učitelj!
- In da poplave nam groze, ker lije vedno iz neba, kdo je kriv? Učitelj!
- Da Nacetova prasica je povrgla le miadiča dva, kdo je kriv? Učitelj!
- Da stari Štef je prehlajen in reumatizem muči ga, kdo je kriv? Učitelj!

»Toti list« št. 20.

— **Domoljub z dne 16. oktobra** ponatiskuje članek g. Rudolfa Pečjaka iz »Slovenskega učitelja« Novo življenje — nova šola in pravi med drugim tudi: Iskali smo le prardi v napačno smer, v zunanost, saj smo v teh 20 letih na račun stvarnosti in praktičnosti naravnost izganjali duha iz življenja in s tem v zvezi iz naših sol. Zagazili smo v še hujši materializem, v še hujše razvrednotenje človeka. Čas drvi z mrzlično naglico, življenje se stresa v svojih temeljih. Stari liberalni šoli poje smrtno pesem in ji ne bodo nobene zunanje reforme več pomagale. Treba jo je podreti v njenih temeljih, ker gre za same temelje. Vse pa, kar je imela drugega dobrega stara racionalistična šola, lahko prevzamemo.

— **Trpki očitki podeželskega učitelja iz Srbije.** Beograjska »Politika« je otvorila anketo o poslanstvu našega učiteljskega na vasi. Anketa je zelo zanimiva in se oglašajo v njej

poleg učiteljev tudi drugi javni delavci s podeželja. Iznesena je bila že cela vrsta lepih misli in je anketa povsem drugačnega značaja in pomena, kakor so bili nedavni izpadi znane gospoda v »Domoljubu« proti slovenskim učiteljem. — V zadnji »Politiki« sta se oglašila v imenu učiteljev dva pripadnika tega stanu. Oba opozarjata na težave, s katerimi se mora boriti danes naš učitelj pri svojem izvenšolskem delovanju med narodom. »Naša vas — pravi prvi — ni več vas, kakršno smo poznali pred svetovno vojno. Dogodki zadnjih treh desetletij so do dna spremenili njeno dušo in njen obraz. Potrebe vasi so danes vse večje in globlje, kakor so bile pred svetovno vojno. Vsem tem potrebam mora ustrezati naš narodni učitelj, ki mora biti založen s skoraj enciklopedičnim znanjem, če hoče svetovati na vsa stavljena mu vprašanja. Naš učitelj dobi svojo strokovno izobrazbo v učiteljsku, kjer presedi pet let. V tem času se uči vrsto potrebnih in nepotrebnih predmetov. Ves pouk sloni na pripravi za delo v okviru same šole in med štirimi stenami učilnice. Vseh pet let ne sliši v šoli ničesar o tem, kako naj se kulturno in socialno udeležuje na vasi, kjer bo učil mladino. Vsi mogoči činitelji napadajo in očitaajo učiteljem, da se še premalo udeležujejo med ljudstvom. Ničče pa ne napada n. pr. zdravnikov, če skrbе samo za svoj poklic in pobirajo honorarje. Ničče ne očita šumarjem, da sede samo v svojih pisarnah in da se kulturno ne izživljajo v vasi, kakor se tudi ne mnogih agronomov, ki beže v pisarne, da bi bili čim dalje od naroda. Isto velja tudi za vse druge uradnike, ki prihajajo večinoma med narod in na vas samo v raznih komisijah z večjimi ali manjšimi dnevnici.« (»Jutro« 18. okt.)

— **Nemške šole na Hrvaškem.** »Ravnopravnost«, ki izhaja v Beogradu, objavlja, da je bilo v začetku novega šolskega leta na Hrvaškem 56 osnovnošolskih oddelkov z nemškimi učnimi jeziki. V teh oddelkih je učilo skupno 42 nemških učiteljev. Z odlokom banske uprave so bili odprti novi nemški oddelki v 7 krajih. Banska uprava je v posebnem razpisu dovolila, da zadostuje že 25 nemških šolskih otrok, da se odpre nemški razred na osnovni šoli. Za vpis v nemški razred je na Hrvaškem dovolj, ako starši dajo pismeno izjavo, ki je prosta takse, da pripadajo k nemški narodnosti in da želijo, da njihovi otroci obiskujejo nemško šolo. (»Slovenec« 18. okt.)

— **Katoliški vzgojitelj** je naslov članka v »Slovencu« z dne 19. oktobra. V članku pravi člankar tudi sledeče: »Da bo katoliški učitelj popolnoma na svojem mestu, mu je najbolj potrebna lojalnost in čistost. Otroci so nagnjeni k lažnivosti in tudi majhne laži na otroke najpogubneje vplivajo. Učitelji morajo biti prežeti z globoko pobožnostjo. Razred se naj ne poučuje samo v verskih resnicah, potrebno bi bilo tudi, da se od časa do časa ves posveti skupni molitvi, ki naj med učenci goji zavest in blagodat pobožnosti.«

Šolski radio

— **Torek, 29. oktobra 1940.** ob 14.15. Proslava »Jadranskega dne«; vodi g. Viktor Pirnat. Razpred: 1. Hajdrih »Buči morje Adrijansko«. Petje. 2. Karel Širok »Pojdem daleč, daleč k morju«. Deklamira Bogdan širok, učenc V. razr. ljudske šole. 3. Jobst »Pozdrav Adriji«. Petje. 4. »Jadranski dan — praznik morja«. Govori g. Viktor Pirnat. 5. Marinković »Na Adrijak«. Petje. 6. Blanka Bruckner »Razgovor o morju«. Dvovogov ga. Mara Pirnatova in Metka Flegarjeva, učenka II. razreda gimnazije. 7. Jadranski »Zate, Jadran, sto želja!« Deklamira Mira Žugmanova, učenka I. razr. meščanske šole. 8. Tome »Mi jadranski smo stražarji!« Petje.

— **V kmetijskem radiu** bo v nedeljo, 27. oktobra ob 17. uri, predaval g. inž. Matija Absec: Pripombe k pitanju prašičev.

Mladinska matica

— **mm O Mladinski matici in »Našem rodu«** so pisali v poslednjem času listi prav mnogo. Posebno pozornost pa posveča naši ustanovi »Večernik«. V svoji številki z dne 21. oktobra prinaša ta list zopet daljši članek, iz katerega posnemamo:

Slovensko učiteljstvo, ki je vsak dan v vzgojnem stiku z najmlajšimi generacijami najširših slojev našega naroda, se jasno zaveda pravilne vzgoje ljudskošolske mladine za naše leposlovne zaklade. Zato se naše učiteljstvo s tiho požrtvovalnostjo trudi in dela na popularizaciji slovenskega mladinskega beletrističnega čtiva. Uspehi so dejansko presenetljivi. Skupna naklada Mladinske matice presega 1.300.000 izvodov knjig ter se naglo približuje tretjini vse do sedaj pri nas izdane naklade mladinskih leposlovnih knjig. To je ogromno delo, ki ga le malokdo zna pravilno preceniti po obsegu in še bolj po važnosti beletristične vzgoje prav najširših mladinskih slojev.

Dalje govori kritik o »Našem rodu«, o katerem pravi, da je najbolj razširjena in kvalitetno vodilna mladinska revija, ki se loči od ostalih slovenskih mladinskih listov po tem, da zasleduje kvalitetno leposlovno smer ter je v popolni neodvisnosti od kakršnih koli svetovnonazorskih principov ter izven vsake političnostranske opredeljenosti.

O listu pravi dalje, da je poln izredno pisanega čtiva. Poleg tudi v literarnem svetu pozornost vzbujajoče beletristične vsebine se vsaka številka »Našega roda« odlikuje z

razkošno opremo originalnih ilustracij. — O letošnjem letniku pravi, da nadaljuje gornje tradicijo pestrosti vsebine ter razkošnosti ilustrativne opreme. Kot zanimivo novost letošnjega letnika omenja članek Zupančičeve intervjuje z najznamenitejšimi mladinskimi pisatelji; kot dogodek omenja Levstikovo mladinsko povest »Peter in Kostja« ter se spušča v podrobno ocenjevanje vsebine prvih dveh letošnjih števil.

Članek zaključuje sledeči odstavek:

Obe letošnji številki sta nam porok, da so pota, po katerih hodi »Naš rod«, uspešna in pravilna ter bo pomenjal on sam kot tudi ostale redne in izredne književne izdaje MM viden mejnik v razvoju slovenske mladinske literature ter pravilne vzgoje najširših otroških vrst za poznejše samostojno poglobljanje v bisere slovenske literature.

— **mm Na razpis književne nagrade Mladinske matice** za mladinsko povest, ki bi bila primerna za otroke od 10. do 14. leta, so začeli prihajati prvi rokopiši. Opozarjamo pisatelje, da poteče rok 1. novembra t. l.

— **mm Doslej se je prijavilo 418 poverjenikov MM.** Šole, ki doslej še niso prijavile svojih poverjenikov, prosimo, da to čim prej storo.

— **mm Šesti zvezek Cicibanove knjižnice** s ponatisi najboljših sestavkov iz prvega in drugega zvezka, ki sta pošla, izide v kratkem. Knjižica bo v veliko oporo pri čitanju za otroke prvih razredov.

Naša gospodarska organizacija

ZADRUŽNIKOM UČITELJSKE SAMO-POMOČI

V oktobru 1940. so umrli 3 zadržniki (534.—536. smr. pr.): Konečnik Franja, Selnica ob Dravi, Vodopivec Angela, Dolško, in Sirc Peter, Mengeš. S položnicami, ki jih prejmete v teh dneh, nakazite samski zadržniki din 16.—, zakonski pari din 31.—, za 3 zadržnike din 46.— itd. — V tem mesecu (oktober) imamo zelo visoko število zamudnikov. Zadržna uprava ni mogla iz tekočih prejemkov poravnati vseh izdatkov. Zato prosimo, da člani poravnate visoke zaostanke takoj v prvih dneh novembra t. l. — Ob smrti zadržnikovi je treba predložiti zadržniku upravi mrtvaški list in zadržno knjižico pokojnega člana. Zadržna knjižica je knjižica z rdečim ovitkom in napisom: Pravila Učit. samopomoči. Na zadnjem listu so vpisani podatki za zadržnika in potrdilo zadržniške vodstva o sprejemu imenovanega. Te knjižice so prejeli vsi člani ob sprejemu v zadrugo ali stari člani v februarju 1932., ko je Učit. samopomoč postal zadruga. Poglejte, če imate to v redu!

Učiteljska fiskarna

— **t Nazorno učilo za zgodovino** je Iva Jančiča: Naša zgodovina v 3 delih. Za 65 din dobite knjigo, ki vam bo služila pri pouku v popolno zadovoljstvo.

— **t Zaposlite svoje otroke** s poučnozabavnim ročnim delom, da ne postopajo in lenuharijo v teh dolgih večerih. Kunstovi načrti za izdelanje brzojava, električnega zvonca, indukcijskega aparata, telefona in mikrofona so idealna ročna dela. Vsak načrt stane din 1,50.

— **t Za pouk zgodovine in zemljepisja** si nabavite zgodovinske in zemljepisne sličice. Serija 30 zgodovinskih ali 30 zemljepisnih slik stane 4 din.

— **t V Knjižarni Učiteljske tiskarne** v Ljubljani in njenih podružnicah v Mariboru in Celju dobite vse pisarniške potrebščine za šolo in dom; knjige za šolanje svojih otrok; učila za vse šole; knjige znanstvene in leposlovne vsebine zase, za odraslo mladino, otroke, prijatelje in znanec; merila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo; papir »Jasnit« za kopiranje načrtov in skic. — V tiskarni se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela od najnavadnejšega pa vse do najbolj finega večbarvnega tiska. — V knjigovoznici se vežejo knjige, brošure in izdelujejo najfinejša in tudi preprosta knjigoveška dela.

— **t Iskreno priporočamo knjižico** ing. Stanka Dimnika: Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi. Cena knjižici 5 din. Pri večjem odjemu 10 % popust.

Novosti na knjižnem trgu

— **k Franc Mihelčič: Zdravilne rastline**, o njih nabiranju, gojenju in uporabi. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1940. Obseg 252 strani in 26 strani barvastih slik v knjigi omenjenih rastlin. Cena: kartonirano din 85.—, vezano din 95.—. Knjiga je razdeljena na tri dele. Prvi del popisuje nabiranje, sušenje, gojenje in pripravo prodaje rastlin in opisuje tudi njihove dele. Drugi, najobsežnejši del obsega opis zdravilnih rastlin. Tretji del pa vsebuje navodila, kako uporabljati zdravilne rastline pri raznih boleznih: 1. Navodila za uporabo receptov. 2. Seznam opisanih rastlin. 3. Seznam zdravil po boleznih. Ker sta piscu pomagala in dajala nasvete tudi dva zdravnika in tudi farmacevt, se mora smatrati za povsem zanesljivo v vsakem pogledu. Preprosti ljudje so si že od nekdaj pri vseh boleznih pomagali z različnimi zdravilnimi rastlinami. Toda nihče ni poznal vseh. In prav zaradi tega, ker imajo nekatere rastline silno veliko zdravilno moč, je prav, da imamo vse te zbrane in opisane v posebni knjigi in to ne samo iz zdravstvenega, marveč tudi z gospodarskega stališča, ker se nekatere zdravilne rastline zelo dobro prodajo. Knjiga bo dobro služila tudi šolam kot pomožni učbenik za spoznavanje zdravilnih rastlin pri pouku iz rastišstva pa tudi za dajanje navodil otrokom pri nabiranju raznih zdravilnih rastlin.

— **k Besede kralja Aleksandra I. V. 3. zvezku »Dobrovoljske knjižnice«** je izdala sreska organizacija vojnih dobrovoljcev v Ljubljani 140 strani obsegajoče gradivo, ki ga je zbral in prevedel Rajko Paulin, vojni dobrovoljec. Cena knjižici din 10.—. Vsa obširna snov, ki obsega prav vse važnejše govore pokojnega kralja Zedinitelja, je porazdeljena v sledečih poglavjih: Beseda vojskovodje. — Beseda kralja državnika. — Besede narodovega vodnika. — Čuvar Balkana — vojak miru. Pod poglavjem »Besede narodovega vodnika« je priobčeno tudi znano pismo, naslovljeno učiteljske ob priliki državne skupščine v Ljubljani 20. avgusta 1931. — Iz vseh govorov in pisem, zbranih v tej nad vse skrbno urejeni knjižici, se odraža ena sama globoka vera blagopokojnega kralja v zmago pravičnosti in v veličino države, kaže pa se tudi neumorno prizadevanje ustvariti vsemu jugoslovanskemu narodu boljšo in mirnejšo bodočnost, nego so jo imeli borci, ki so žrtvovali vse za svobodo naroda, za svobodo države. V tej knjižici je zbran zaklad — zbrane so zlate besede Viteškega kralja, ki so med vojaki in narodom vžigale vero v vstajenje in trdnost in nezlomljivo moč svobodne domovine. Knjižico priporočamo v nakup šolskim knjižnicam, ker bo nudila učiteljsstvu najboljše zgodovinsko gradivo ustvarjajočega dela kralja Zedinitelja in tudi najlepše spodbudne besede za našo mladino.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

KRAJ. ŠOLSKI ODBOR PRI SV. JERNEJU, p. Loče, kupi 10 rabljenih černej: Tretja čitanka.

FABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA 5

priporočata veliko izbiro damskega in moškega blaga, preproge, zastore, odeje, perje, puh itd. Postrežba solidna!